

СОЦКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ МИСТЕЦЬКИХ ТВОРІВ, ПОРОДЖЕНИХ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

У статті аналізується роль вітчизняного мистецтва та митців в процесі протидії загарбницькій агресії з боку російської федерації.

Ключові слова: мистецтво, твір, митець, культура.

The article analyzes the role of domestic art and artists in the process of countering the invading aggression on the part of the Russian Federation.

Key words: art, work, artist, culture.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток України, саме розвиток, пов'язаний з важкими подіями окупаційної війни. Населення держави об'єдналось для протистояння «російської» навали. В цей вир подій були втягнуті всі прошарки і верстви населення. Важкі умови існування на лінії зіткнення та в прифронтовій зоні і в тилу, дали поштовх для розвитку мистецтва у різних його проявах.

Починаючи з 2014 року з'явилися автори, виконавці нової української реальності які висвітлювали у своїх творах ті події які відбувались в державі. А з 2022 року мистецтво стало тим джерелом яке допомагало людині у важких життєвих обставинах вистояти та перебороти усі тяготи війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток мистецтва під час війни впливає на формування ставлення до цього мистецтва, що визначається в працях культурологів, мистецтвознавців, соціологів, митців та ін.. Так, особливості сучасної літератури в своїх працях розглядали Шелюх О. М., Легка Я. М. Живопис в умовах війни розглядали Прокопович Т. А., Галькун Т.Д.. Теоретичні питання розвитку мистецтва стали площиною дослідження Чебикіна А.В., Федорука О.К., Побожого С. І. та інших. Завдяки їхнім дослідженням було підготовлено підґрунття для дослідження соціокультурних особливостей мистецьких творів в умовах російської агресії.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Розвиток теоретичного підґрунття у дослідженні мистецтва дає можливість деталізувати його роль і значення в період повномасштабного вторгнення на територію України.

Виклад основного матеріалу. Мистецтво один з видів людської діяльності. Якщо звернутись до тлумачних словників, то можемо зазначити, що «Мистецтво — галузь людської культури, в якій за допомогою знаків через конкретні образи світу виражаються його узагальнені сенси. Зазвичай, воно має певний розподіл на літературу, образотворче мистецтво, декоративно-ужиткове, сценічне, музику та архітектуру тощо. Водночас, мистецтво охоплює різноманітний спектр

людської діяльності та її результати, що включає творчий або уявний талант, який виражає технічну майстерність, красу, емоційну силу або концептуальні ідеї...» [1].

Тож, із зародженням та розвитком, людство відчувало потребу у певних мистецьких практиках, адже їх використання мало для людини ряд значень, а саме: комунікативне, утилітарне, естетичне, психотерапевтичне та інтелектуальне і т.д. Так, інформативна – визначала передачу значної кількості інформації за допомогою мистецтва, сугестивна – вплив на людську психіку, рекреативна – розглядається як засіб психологічного розвантаження, усамітнення від життєвих негод і т.д.

У світлі сучасних подій люди все частіше звертаються до мистецьких практик які допомагають їм пережити важкі випробування. Можливість звернутись до мистецьких творів поринути у світ співпереживання, дає людині шанс виокремити себе та свої почуття з вороху накопичених проблем та протиріч.

Натомість існують інші погляди на мистецтво яке було породжено війною. Так, на думку Олега Покальчука, ... «Мистецтво ніколи не було терапією. Воно було продуктом шаманізму - магії - релігії або ремісництвом на замовлення. І побічний ефект такої діяльності іноді давав фізичне полегшення. Вхідження в резонанс із авторським задумом, якщо він талановитий, дає відчуття немарності власних страждань і на певний час позбавляє страху самотності. На цьому терапевтичний ефект і закінчується» [2].

З іншої сторони, в історичному минулому нашої країни, знайдеться значна кількість прикладів, коли криваві події на полі бою ставали мистецькими творами – піснями, віршами, сагами і т.д., а їх автори були безпосередніми учасниками тих подій. Події російсько-української війни, яка розпочалась у 2014 році, вже знайшли своє відображення у мистецьких творах та стали доступні усьому світу. А з повномасштабним вторгненням російської федерації в 2022 році, з новою силою залунали мистецькі твори.

Саме мистецькі твори стали відображенням того, що зараз відбувається в Україні, того що відчуває кожен громадянин держави. Саме завдяки мистецьким творам українці мають можливість розказати світу про свої переживання та страждання.

На думку Сергія Дацюка, «... культура ніколи не може бути осторонь війни. Ніколи не буває так, що в країні іде війна, а культура знаходиться поза війною. Культура, якщо це справжня культура, зобов'язана воювати у війні на боці осмисленості, перспективи, всезагального добра» [3]. І митці, як складова частина суспільства також не можуть залишатись поза подіями війни і висловлювати у своїх творах ставлення до сьогоднішніх подій.

Умовно можна поділити суспільство на кілька груп, митці, які взяли у руки зброю і сьогодні відвойовують території нашої держави. Митці, які займаючись волонтерською діяльністю, підтримують ЗСУ. А є приклади, коли людина відвертається від власного народу, заявляючи, що вони поза

політикою, поза кордонами власної держави, поза можливостями спілкуватись з власним народом.

Висновки. Отже, розвиток мистецтва в нашій державі періодично був пов'язан з військовими діями. І сьогодні, коли йде загарбницька війна, мистецтво – як зброя, використовується у боротьбі з ворогом, мистецтво – як психо-терапевтичний засіб використовується для зняття напруги і переживань. Окрім цього, мистецтво використовується як прояв філософської позиції суспільства, що гартується в умовах війни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вільна енциклопедія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Покальчука Олега Українське мистецтво сплітає національний візерунок соціальної етики <https://zn.ua/ukr/SOCIUM/dlja-choho-potribne-mistetstvo-pid-chas-vijni.html>
3. Дацюка Сергія Культурна політика війни <https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/54b8d821ea894/>
4. Шелюх О. М., Легка Я. М. Жанрово-тематичні особливості сучасної літератури про гібридну війну на сході України.. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 32 (71) № 2 Ч. 2 2021. С.138 – 143.
5. Історія мистецтва : конспект лекцій / укладач. – Суми: Сумський державний університет, 2021. – 70 с.
6. Прокопович Т. А., Галькун Т.Д. Живопис в умовах воєнного часу. Як змінилося мистецтво під час війни – колористика, тенденції, сюжет.

Науковий керівник докторка педагогічних наук, професорка Лимаренко Л.І.